

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.fpvmv.umb.sk/politickevedy>

Autor(i) / Author(s):	Maceják Štefan
Článok / Article:	Energetická bezpečnosť krajín Vyšehradskej štvorky v kontexte energetickej bezpečnosti Európskej únie / Energy Security of V4 Countries within the Broader Context of EU's Energy Security
Časopis / Journal:	Politické vedy / Political Sciences
Vydavateľ / Publisher:	Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

MACEJÁK, Š. 2012. Energetická bezpečnosť krajín Vyšehradskej štvorky v kontexte energetickej bezpečnosti Európskej únie. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 15, č. 1, 2012. ISSN 1335 – 2741, s. 192 – 201.
Dostupné na internete:
<http://www.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/1_2012/macejak.pdf>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu Politické vedy. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ KRAJÍN VYŠEHRADSKÉJ ŠTVORKY V KONTEXTE ENERGETICKEJ BEZPEČNOSTI EURÓPSKEJ ÚNIE

Štefan Maceják*

RESUME

Association of the Visegrad Four countries, which is located in an area that in the last 20 years has undergone a significant transformation as well as economic and political environment. This change in the orientation of a bipolar world and the time decay of the former Soviet Union caused a reorientation of the V4 countries to the west and the efforts of integration into the North Atlantic structures and European Union. In this article we present current situation in energy sector - especially gas and its situation in Central Europe. We focus on current situation in this sector and possible solutions for future.

Key words: European Union, energy, gas, Central Europe.

Úvod

Vyšehradská štvorka (ďalej len V4)¹ je združenie krajín, ktoré sa rozkladá v priestore, ktorý v posledných 20 rokoch prešiel výraznou transformáciou ako ekonomického, tak aj politického prostredia. Táto zmena režimu a orientácie z čias bipolárneho sveta a rozpad bývalého Sovietskeho zväzu spôsobil novú orientáciu krajín V4 smerom na západ a snahy integrácie do severoatlantických štruktúr a štruktúr Európskej Únie.²

Geografická poloha, ako aj infraštruktúra hospodárstva krajín V4 bola v druhej polovici minulého storočia budovaná tak, aby bola plne závislá na vtedajšom „Východnom bloku“, čo v súčasnom globalizovanom svete spôsobuje komplikácie pri zabezpečovaní diverzifikácie niektorých energetických zdrojov v tomto priestore, ako aj nedostatok ostatnej infraštruktúry napríklad v doprave a podobne.

* PhDr. Mgr. Štefan Maceják, PhD. pôsobí ako vedúci ústavu Politických vied na Stredoeurópskej vysokej škole v Skalici, email: stefanmacejak@gmail.com.

¹ Ide o krajiny: Česká republika, Maďarská republika, Poľská republika a Slovenská republika.

² Viac informácií je možné nájsť na: www.visegradgroup.eu

Vzhľadom k tomu, že snaha každej krajiny ako Slovensko a ostatné krajiny V4 nevynímajúc, smeruje k zaisteniu svojej bezpečnosti, ktorá je okrem iného podmienená aj jej energetickou bezpečnosťou (Ivančík, 2011). V príspevku sa zameriame na analýzu stavu energetického sektora s plynom a možnosti zvýšenia energetickej bezpečnosti v rámci priestoru V4 v kontexte s prebiehajúcimi aktivitami Európskej únie v podobe implementácie Tretieho liberalizačného energetického balíka a v podobe aktivít, ktoré majú prispieť k zvýšeniu stability a bezpečnosti v energetickom sektore. Nové bezpečnostné hrozby a výzvy sú totiž v súčasnosti, v čase prehlbujúcej sa globalizácie, veľmi dynamické, vzájomne previazané a podliehajú zmenám v závislosti od vnútorných, regionálnych i globálnych podmienok. Obtiažnosť riešenia problematiky energetickej bezpečnosti, ochrany a diverzifikácie zdrojov je sťažená aj nestabilnými podmienkami v jednotlivých tranzitných regiónoch ako aj v krajinách pôvodu energetických zdrojov a preto je potrebné problematiku energetickej bezpečnosti vnímať nielen v národnom, ale aj v nadnárodnom kontexte. (Ivančík, 2011) Energetická bezpečnosť a s tým spojené politiky ako napríklad poľnohospodárska, environmentálna a podobne sú predmetom diskusií predstaviteľov všetkých medzinárodných organizácií, ktoré majú „v popise“ svojej práce zachovanie trvalého rozvoja a budúcnosti ľudstva na Zemi.

V súčasnosti prebieha v rámci Európskej únie niekoľko aktivít, ktoré majú zabezpečiť pri súčasnej zvyšujúcej sa spotrebe stály a environmentálne dostupný prísun energetických zdrojov, ako aj snahy o ich efektívne využívanie pre fungovanie hospodárstva Európskej únie. Z pohľadu existencie fungovania hospodárstva Európskej únie je nevyhnutnosťou vytvoriť štruktúru energetického zabezpečenia tak, aby bolo možné udržať chod fungovania ekonomiky tohto priestoru.³

V rámci energetickej štruktúry je plyn jednou z komodít, na ktorej sú členské krajiny Európskej únie skoro na 100 percent závislé od dovozu z priestoru mimo Európskej únie a preto je bezpodmienečne nutné vytvoriť systém, ktorý bude aspoň čiastočne riešiť otázku zvýšenia bezpečnosti dodávok tejto suroviny do priestoru Európskej únie ako aj diverzifikáciu dodávateľov. (Kovács, 2011) Zameriame sa na priestor krajín V4 a súvislosti spojené s trasovaním nových plynovodov v priestore Európskej únie a alternatívach

³ V prípade EÚ faktom ostáva, že energetická závislosť tohto priestoru je veľmi vysoká a preto je potrebné zodpovedne pristúpiť k riešeniu otázky strategického zabezpečenia energetických dodávok každého druhu.

budúceho vývoja v tomto sektore. Tento sektor prešiel v poslednom období nemalou transformáciou legislatívy, čo vytvára možnosti realizácie sa nielen tradičných aktérov v tomto sektore hospodárstva, ale otvára možnosti zapojenia sa aj nových aktérov do rozvoja tohto sektoru hospodárstva, čím vzniká priestor na vytváranie konkurencieschopnosti, ale taktiež aj zvyšovania energetickej bezpečnosti v rámci priestoru Európskej únie.

V4, jej pozícia a ciele

Korene V4 siahajú až do obdobia 14. storočia, kedy po prvýkrát v tomto priestore došlo k myšlienke spolupráce vtedy existujúcich politických zoskupení. K dobrovoľnému vytvoreniu spolupráce v rámci tohto geografického priestoru došlo opätovne po rozpade bývalého Sovietskeho zväzu, v roku 1991.⁴ Cieľom tejto spolupráce bolo v prvom rade niekoľko spoločných základných vízií:

- úspešná transformácia politického a ekonomického systému;
- snaha o spoločný integračný postup do EÚ a NATO;
- následne spoločný postup v rámci pozícií v štruktúrach EÚ.

Po úspešnom integračnom procese do NATO a EÚ sa zintenzívnila spolupráca v rámci Európskej únie pri vyjednávaní rôznych spoločných pozícií ako v oblasti poľnohospodárstva, štrukturálnych fondov, energetiky, ako aj mnohých ďalších oblastiach, v rámci ktorých majú tieto členské štáty EÚ spoločný prienik záujmov na pôde inštitúcií Európskej únie. Ako fórum je V4 taktiež priestorom na podporu rozvoja spolupráce medzi členskými krajinami v rôznych oblastiach spoločenského života. Ide o podporu projektov prostredníctvom Vyšehradského fondu v oblastiach ako je veda a výskum, kultúra a v neposlednom rade vzdelávanie.

Neodmysliteľnou súčasťou realizácie tohto projektu je taktiež spolupráca s okolitými krajinami tohto spoločenstva z dôvodu historickej geografickej, ako aj geopolitickej nevyhnutnosti, ktoré majú v konečnom dôsledku veľmi úzke prepojenie aj na koncept energetickej bezpečnosti tohto regiónu. Môžeme konštatovať, že priestor krajín V4 je na rozhraní Západu a Východu a je závislý, v zmysle svojho prežitia, na oboch politických celkoch, ako Európskej únie, tak aj na Ruskej federácii. Závislosť je v týchto prípadoch odlišná a každý z týchto politicko-ekonomických konceptov zaručuje pre krajiny V4 určitú časť stability

⁴ V tomto období išlo ešte o Vyšehradskú trojku vzhľadom na to, že k rozdeleniu Československa došlo až 01.01.1993.

tohto regiónu v zmysle hospodárskej existencie.

Každá z krajín V4 má svoju národnú energetickú politiku a snažia sa postupne koordinovať spoluprácu v tejto oblasti ako v rámci V4, tak aj v kontexte energetických zámerov v Európskej únii. Jednotlivé krajiny V4 majú rôznu energetickú štruktúru.

Česká republika je krajina, ktorej stupeň energetickej bezpečnosti môžeme vo všeobecnosti hodnotiť ako vysoký. V oblasti trhu s plynom je Česká republika závislá z cca 98% na dovoze zo zahraničia.⁵ Postupne sa snažila diverzifikovať svojich dodávateľov a v súčasnosti môžeme konštatovať, že v dodávkach plynu je trh oproti ostatným krajinám V4 vysoko diverzifikovaný. V súčasnosti Česká republika odoberá plyn z troch zdrojov: Rusko 58,8%, Nórsko 34,6%, Nemecko 6,6%. (Bimhack - Jaroš, 2011) Českú republiku môžeme radiť na prvé miesto v diverzifikovaní dodávok plynu spomedzi krajín V4. Tento fakt podporujú aj projekty, ktoré sú v súčasnosti naplánované, alebo sa realizujú.

Maďarská republika je krajinou v rámci V4, ktorá má v rámci svojho energetického mixu najvyšší podiel plynu a to vyše 40 %. Približne 82% celkovej spotreby plynu v Maďarsku je dovážaných z jedného zdroja, čo do veľkej miery spôsobuje riziko bezpečnosti dodávok plynu. Je dôležité poznamenať, že určitá diverzifikácia v rámci dodávok plynu do Maďarskej republiky existuje, nie síce v podobe zdroja dodávok plynu, ale v podobe trás dodávok plynu.⁶ Zvyšný podiel na spotrebe plynu je pokrytý ťažbou domácich zdrojov. Bezpečnosť v oblasti dodávok plynu je do určitej časti kompenzovaná vynikajúcou geologickou štruktúrou krajiny, ktorá umožňuje uskladňovaciu kapacitu, ktorá je v prípade potreby k dispozícii pokryť prípadný dočasný výpadok dodávok plynu do krajiny.

Poľská republika je krajina v rámci V4, ktorá v oblasti trhu s plynom pokrýva zo svojej celkovej spotreby približne 1/3 z vlastných zdrojov. Čo sa týka diverzifikácie dodávateľov plynu, z 2/3 importovaného plynu do Poľska je približne 90% percent dovážaného z Ruska a 10% z Nemecka. Poľsko v súčasnosti stráca svoju pozíciu tranzitnej krajiny z dôvodu spustenia tranzitu plynu prostredníctvom severnej vetvy, čím stráca svoje postavenie a možnosť

⁵ V 90. rokoch, po rozpade Sovietskeho zväzu a vzniku Českej republiky bolo potrebné, v snahe diverzifikácie dodávateľov, nájsť nové možnosti alternatív dodávok plynu.

⁶ Plyn do Maďarskej republiky je privádzaný dvomi trasami a to cez Ukrajinu a cez Rakúsko. V oboch prípadoch je transportovaný v súčasnosti plyn z Ruska. Pripojenie na rakúsky plynovod vytvára priestor aj pre transport plynu zo Západu.

mať určitú pozíciu pri vyjednávaní podmienok medzi Ruskom a Nemeckom. Na strane druhej Poľsko v súčasnosti rozbieha strategický plán rozvoja ťažby bridlicového plynu, čím by sa mohlo v budúcnosti stať do veľkej miery sebestačným. Vybudovanie tejto infraštruktúry si bude vyžadovať nemalé finančné investície a preto bude potrebné zhodnotiť efektívnosť a návratnosť jednotlivých projektov.⁷ Najväčším problémom bezpečnosti plynárenského priemyslu v Poľsku je nedostatočne vybudovaná infraštruktúra v zmysle budovania prenosových trás a taktiež aj zásobníkov plynu. Využitie bridlicového plynu je v súčasnosti novinkou a preto bude v blízkej budúcnosti potrebné investovať taktiež aj do vývoja nových generácií technológií pre efektívne spracovanie a využitie tohto nerastného bohatstva.

Slovenská republika je jednou z krajín v rámci Európskej únie, ktorá je z 95 percent závislá na dovoze energetických surovín zo zahraničia. Z dôvodu tak vysokej závislosti je nevyhnutnosťou spolupráca v rámci Stredoeurópskeho priestoru a taktiež aj v rámci Európskej únie. Súčasná štruktúra plynovodov na Slovensku je pozostatkom minulého režimu a je bezpodmienečne nevyhnutné, aby sa Slovenská republika a okolité štáty postupne prispôbovali novým trendom a podmienkam v oblasti energetiky tak, aby zvýšili možnosť bezpečnosti dodávok energetických surovín. Slovenská republika v rámci svojej geografickej polohy má tranzitný význam ako pre Európsku úniu, tak aj pre Ruskú federáciu a preto musí vláda Slovenskej republiky a súkromný sektor spoločne pripravovať možnosti a scenáre čo najefektívnejšieho využitia pozície Slovenskej republiky v tomto sektore energetiky.

Riešenia pre stredoeurópsky priestor

Diskusia o bezpečnosti energetických dodávok v rámci Európskej únie je predmetom každodenných debát ako na odbornej úrovni, tak aj v laickej spoločnosti. V súčasnosti sa pripravujú rôzne projekty, ktoré majú ako v rámci Európskej únie, tak aj v stredoeurópskom priestore zvýšiť energetickú bezpečnosť v kontexte zníženia energetickej závislosti a diverzifikovania dodávateľov energetických zdrojov. Slovenskú republiku z tejto debaty nie je možné vyňať a to z dôvodu, že hlavne v oblasti plynárenského sektora je skoro stopercentne závislá na dovoze z jedného zdroja, čo vyvoláva obavy z neistoty získanej už aj skúsenosťami z minulosti. Aj tieto skúsenosti primäli odborníkov,

⁷ V súčasnosti prebiehajú prieskumné práce pri monitorovaní nálezísk bridlicového plynu v oblasti Pomoranska.

a taktiež aj politikov nielen v Slovenskej republike, ale aj v okolitých krajinách, ktoré majú obdobné postavenie v riešení dodávok zemného plynu, zaujať spoločné stanovisko k danej problematike a pripraviť možnosti a plán riešenia pre zvýšenie zabezpečenia energetickej oblasti plynárenského sektora v regióne. Taktiež je potrebné v kontexte rôznych nových tranzitných projektov reagovať z ekonomického hľadiska miestnych plynárenských spoločností tak, aby sa zvýšil záujem o náš región a zaistili sa tak možnosti prežitia, a z toho vyplývajúcej - zvýšenie energetickej bezpečnosti.

Alternatívy po plynovej kríze v roku 2009 majú rôzne scenáre a možnosti riešení, ktoré majú v stredoeurópskom priestore zvýšiť možnosti alternatívneho dodávania plynu do regiónu. Ako dočasný a do budúcnosti možný spôsob v prípade akútneho zabezpečenia dodávok plynu je reverzný chod v smere zo západu na východ. V januári 2009 sa podarilo Eustremu zabezpečiť technicky spätný chod a od tohto obdobia sa podarilo aj v rámci spolufinancovania projektu Európskou úniou vytvoriť možnosť spätného chodu v prípade akýchkoľvek problémov. Kapacita tohto projektu je v súčasnosti schopná zabezpečiť dodávky plynu pre Slovenskú republiku v rozsahu najvyššej dennej spotreby počas zimnej vykurovacej sezóny, čím je už v súčasnosti možnosť úplne bez problémov nahradiť dodávky plynu na územie Slovenskej republiky. Taktiež sa podarilo na našom území zvýšiť uskladňovacie kapacity, ktoré sú pri stopercentnom naplnení schopné pokryť približne polovicu ročnej spotreby nášho štátu.

Popri tomto projekte, ktorý vznikol z nutnosti potreby riešiť krízovú situáciu počas plynovej krízy, sa predstavitelia ako súkromného sektora, tak aj politici začali venovať ucelenejšej koncepcii potreby zabezpečenia dodávok plynu do regiónu. Z nutnosti sa postupom času vytvorilo mnoho ďalších alternatív možnej spolupráce v regióne Vyšehradskej štvorky v záujme do budúcnosti zvýšiť energetickú stabilitu a diverzifikovať ako trasy, tak aj dodávateľov zemného plynu, v záujme zvýšiť energetickú stabilitu.

Koncept prepojenia severo-južnej trasy je alternatívnym riešením pre zvýšenie energetickej bezpečnosti v stredoeurópskom priestore v kontexte dodávok plynu.

V novembri minulého roku sa v Bruseli odohralo stretnutie, na ktorom 9 členských štátov podpísalo Memorandum o spolupráci na projekte severo-južného prepojenia. Z pohľadu Slovenskej republiky a nášho plynárenského priemyslu je tento projekt bezpochyby významným projektom, ktorý na jednej strane zvýši energetickú bezpečnosť Slovenskej republiky a na strane druhej sa

zo Slovenskej republiky stane dopravný uzol plynárenských trás v rozsahu, ktorý sme doposiaľ nepoznali. Realizovaním tohto projektu sa zvýši aj geostrategický význam nášho územia v kontexte energetickej bezpečnosti stredoeurópskeho priestoru. Aktivita v rámci vyššie spomínaného prepojenia je nutné zahrnúť do konceptu budovania transeurópskych sietí tak, aby boli súčasťou vízie mapy prepravných sietí Európskej únie. Z toho následne vyplýva aj možnosť financovania časti projektu Európskou úniou, čím sa podarí tento projekt dostať do štruktúry konceptu Európskej únie v oblasti energetickej bezpečnosti a tranzitných trás.

Projekt sevoro-južného prepojenia je z pohľadu Slovenskej republiky neodmysliteľnou súčasťou zvyšovania bezpečnosti dodávok plynu. Faktom však ostáva, že je potrebné dohodnúť spoluprácu na dvoch stranách a to s Poľskom a Maďarskom. V súčasnosti je spolupráca s Poľskom vo fáze, kedy sa posudzujú vplyvy a pripravuje sa štúdia uskutočniteľnosti a opodstatnenia daného projektu. Čiže prvotná fáza realizácie projektu je v súčasnosti v prvej fáze.

Na strane Maďarska došlo k niekoľkým komplikáciám pri dohadovaní podmienok a zmenám partnerov, ale taktiež v súčasnosti existuje spolupráca, v rámci ktorej sa posudzujú možné vplyvy a opodstatnenosť realizácie projektu.

Realizáciou projektu v jeho plnej podobe, aj s projektmi, na základe ktorých parciálne tento projekt vznikol, by sa mohlo do veľkej miery v budúcnosti predísť v rámci regiónu, a taktiež aj v rámci Európskej únie, zvyšovaniu závislosti na dovoze ruského plynu. Tým by sa postupne znižovala závislosť na prepravných, v súčasnosti existujúcich tranzitoch, ale taktiež aj na diverzifikácii dodávateľov zemného plynu do nášho regiónu, ako aj do priestoru Európskej únie. Takéto prepojenie bolo z pohľadu logiky tranzitu od zdroja k odberateľovi v rámci Európy viac než nelogické, ale projekty a nové zdroje, ktoré sa postupne objavujú, si vyžadujú reakciu na danú situáciu aj v kontexte znižovania pozície a vplyvu Ruskej federácie práve prostredníctvom dodávok zemného plynu do priestoru Európskej únie.

Liberalizácia energetických trhov v rámci Európskej únie

Proces liberalizácie energetických trhov v rámci Európskej únie môžeme považovať po snahe reforiem v sektore poľnohospodárstva za jeden z najkomplikovanejších procesov v histórii Európskej únie vôbec. Liberalizácia sektorov hospodárstva v rámci EÚ je neodmysliteľnou súčasťou a v kontexte

neofunkcionálneho prístupu k vzniku tohto spoločenstva môžeme hovoriť o prirodzenom procese. V primárnom práve európskej legislatívy existuje Zmluva o EURATOME, ktorá je po poslednej revízií zmlúv v podobe prijatia Lisabonskej zmluvy samostatnou zmluvou⁸. **Jerzy Buzek**, bývalý predseda Európskeho parlamentu na túto zmluvu poukázal a označil ju za možný základný kameň budúcej spoločnej energetickej politiky Európskej únie.

Energetický trh je špecifickou súčasťou hospodárstva EÚ a do nedávnej minulosti bol vnímaný ako záležitosť monopolných národných energetických trhov, čo do značnej miery nie je v súlade s presadzovaním liberalizácie trhu ako takého na jednej strane a taktiež ani v súlade so snahou vytvorenia trhu, ktorý dokáže efektívne a hlavne bezpečne garantovať dodávky všetkých energetických produktov tak, aby bola zabezpečená bezpečnosť a plynulosť dodávok týchto produktov na strane druhej. Liberalizačný proces v oblasti energetiky prebieha v rámci EÚ od polovice 90. rokov minulého storočia a môžeme ho rozdeliť do troch základných fáz:

- prvý energetický liberalizačný balík,
- druhý energetický liberalizačný balík,
- tretí energetický liberalizačný balík.

Priblížime si práve tú poslednú fázu, ktorá sa deje práve v súčasnosti v rámci celej Európskej únie a členské štáty musia danú legislatívu v blízkej budúcnosti implementovať do svojich legislatívnych rámcov. Návrhy v rámci liberalizácie energetických trhov vyvolali búrlivú diskusiu, pretože z nich vypláva nutnosť oddeliť majetok výrobných kapacít od prenosových sietí, respektíve upraviť ich vzťah k nezávislým prevádzkovateľom tak, aby mal na trh s energiami prístup každý, kto má záujem v tomto sektore pôsobiť. Tento proces sa nazýva *unbundling* a jeho cieľom je zvýšiť konkurenciu v sektore a dostupnosť možnosti výberu dodávateľov spotrebiteľmi. Tento balík taktiež vytvára novú európsku inštitúciu na úrovni Európskej únie v podobe Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov, čo sa v mnohých prípadoch nepáči regulačným úradom jednotlivých členských štátov z dôvodu, že majú „dojem“, že v budúcnosti by mohli byť ich kompetencie obmedzené a dochádzalo by k oslabovaniu ich pozície v rozhodovacom procese, tvorby cien a regulácií.

⁸ Nie je súčasťou Lisabonskej zmluvy a podľa niektorých odborníkov by mohla byť v budúcnosti základom pre budovanie skutočne komplexného prístupu Európskej únie v oblasti energetickej politiky.

Takýto stav by mohol teoreticky spôsobiť centrálnu reguláciu cien energií a iných komodít na trhu Európskej únie.⁹ Tretí energetický balíček vyvolal diskusiu ako na úrovni členských štátov, tak aj v rámci súkromného sektora, ktorý sa pravdaže prirodzene snažil brániť takýmto zásahom do obchodu z energiami. Súčasný stav je nasledovný: členské štáty, ktoré nemali prijatú legislatívu v tomto sektore takú legislatívu v tomto odbore, aby vyhovovala otvoreniu trhu, to musia v súčasnosti uskutočniť. Mnohé národné energetické trhy sa tak postupne v posledných rokoch nie dobrovoľne transformujú na liberalizované trhy s energiami.¹⁰

Záver

Súčasný rozpracovanie koncepcie energetickej bezpečnosti v rámci Európskej únie je neoddeliteľnou súčasťou nových trendov v celkovej koncepcii zaistenia bezpečnosti Európskej únie a jej členských krajín (Ivančík, Nečas, 2011), a súčasne dobrým základom budúceho zabezpečenia stabilnej energetickej štruktúry. Môžeme konštatovať, že súčasný koncept si aj napriek tomu vyžaduje neustále sledovanie a reakciu na globálne vplyvy tak, aby dokázal efektívne reagovať na zmeny a v prípade potrieb upraviť koncepcie Európskej únie vo všetkých oblastiach hospodárstva, ktoré majú vplyv na sektor energetiky a snahy jeho zachovania a zefektívňovania v dôsledku potreby funkčnosti hospodárstva Európskej únie. Závislosť európskeho hospodárstva na dovoze energetických zdrojov z krajín mimo Európskej únie, ktoré majú zvyčajne nestabilný politický režim, vytvára z nášho priestoru veľmi „krehký“ a ohroziteľný priestor závislý na rozhodnutiach politicky nestabilných režimov.¹¹ Aj tieto dôvody prinútili politických predstaviteľov ako členských krajín, tak aj samotnej Európskej únie vytvoriť komplexné riešenie pre energetickú bezpečnosť Európskej únie. Takéto opatrenia si vyžadujú hľadanie kompromisov z dôvodu ako národných, tak aj súkromných záujmov v rámci Európskej únie a preto mnohokrát môžeme sledovať veľmi pomalý a nie efektívny postup v presadzovaní spoločných záujmov Európskej únie. Ak hovoríme o prepájaní severu a juhu v priestore strednej Európy, mnohokrát

⁹ Viac o liberalizácii energetických trhov v Európskej únii nájdete na:

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/legislation/third_legislative_package_en.htm

¹⁰ Liberalizácia trhu s elektrinou je z praktického hľadiska oveľa jednoduchšia ako je to v prípade trhu s plynom.

¹¹ Príkladom posledných dní je embargo uvalené na dovoz iránskej ropy do priestoru Európskej únie.

narazíme na záujmy niektorých členských krajín, ktorým dané prepojenie nevyhovuje z dôvodu podpory svojho vlastného zahraničného obchodu aj napriek tomu, že tento projekt zvýši diverzifikácie v tomto prípade plynu – jeho trás a dodávateľov.

Literatúra:

- BIMHACK, P., JAROŠ, 2011, Energy policy of the Czech Republic. In *Energy security of V4 countries, How do energy relations change in Europe*. 2011. The Kosciuszko Institute, Poľsko. ISBN 978-83-931093-2-6, s. 35 - 39.
- DZURŇÁKOVÁ, J., PEŠOUT, I. *Mäkká moc ako faktor zahranično – politického vplyvu štátov*. Banská Bystrica Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB. Bratia Sabovci. Zvolen. 2011. 170 s. ISBN 978-80-557-0263-6
- IVANČÍK, R. – NEČAS, P. 2011. Nové trendy v manažmente európskej obrany a bezpečnosti. In *Manažment, teória, výučba a prax : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš. Vojenská akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika. 2011. s. 250 - 258. ISBN 978-80-8040-427-7.
- IVANČÍK, R. 2011. Energetická bezpečnosť Slovenska v rámci EÚ. In *Bezpečné Slovensko a Európska Únia 2011: zborník príspevkov z V. medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva. 2011. s. 170-177. ISBN 978-80-89282-65-4.
- KOVÁCS. P. 2011. Security of Gas supply – regional dimension. In *Energy security of V4 countries, How do energy relations change in Europe*. 2011, The Kosciuszko Institute, Poľsko, ISBN 978-83-931093-2-6, s. 9
- PEŠOUT, I.: Nekonfliktné prístupy k riešeniu mocenskej politiky štátu. In *Lasicová, Jana – Dobrík, Michal – Hoscheková, Dagmar – Ušiak, Jaroslav – Husenicová, Lucia (eds.): Bezpečnostné fórum '08*. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Fakulta politických vied a medzinárodných vied UMB. Banská Bystrica 2008. s. 36 - 42, ISBN 978-80-8083-575-0
- TEREM. P. 2005. *Jadrová energia v štruktúre svetových energetických zdrojov*. Bratia Sabovci s.r.o., 2005. ISBN 80-89029-94-9
- TOKÁR, L., PEŠOUT, I.: *Conceptualisation of a Theoretical Framework for the Analysis of Foreign Policy of Central European Countries*. Banská Bystrica Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB. 2008. 91 s. ISBN 978-80-8083-631-3